

K stému výročí narození profesora Jána Volka-Starohorského

Profesor Ján Volko-Starohorský se narodil 31. července 1880 v Liptovském Mikuláši, kde absolvoval i základní školy. Univerzitní studia ukončil v roce 1908 v Budapešti. Specializoval se na geologii a jistý čas byl též asistentem u profesora Kocha. Po absolutoriu profesorských zkoušek vyučoval na gymnáziích v bývalém Uhersku v Hybách, v Topoľčanech, v Breznu nad Hronom, v Abrudí, v Poľnom Byrnčoku a v Déve v Rumunsku, kde ho zastihla první světová válka. Ke konci války pracoval ve Vojenském zeměpisném ústavě a po vzniku naší republiky vyučoval v letech 1918 až 1938 na gymnáziu v Liptovském Mikuláši. Po skončení pedagogické činnosti, v době výslužby pracoval v různých oborech, zvláště v geologii a ve speleologii. Jeho činnost byla velmi rozsáhlá. Již od roku 1918 se zabýval samostatnými geologickými výzkumy, zvláště v oblasti Liptova, uveřejňoval odborné práce časopisecké i knižní, v našich i zahraničních časopisech. Pracoval velmi pilně ve slovenské speleologii (napsal první slovenskou Speleologii i v ochranářství přírody.

Profesor Volko-Starohorský ve svých zápisech podrobně popisuje geologické výzkumy na území Slovenska v prvních letech Československé republiky, kdy bylo ještě velmi málo odborně vzdělaných geologů slovenských, a proto zde téměř většinu geologických výzkumů prováděli geologové čeští, nejčastěji členové Karlovy univerzity.

Potvrzuje, že bez jejich vědecké pomoci nemohlo by Slovensko dosáhnout nynějšího stavu geologických výzkumů, a zvláště oceňuje velmi dobrou spolupráci s českými geology, jejich vědeckou zdatnost, všestrannou odbornou výši, progresivitu a kvalitní zpracování vědeckých úkolů.

Profesor Volko-Starohorský popisuje velmi podrobně geologickou výzkumnou činnost a zásluhy českých geologů, především akademika Radima Kettnera a jeho spolupracovníků, profesora dr. Františka Vitáska, akademika profesora dr. Jaromíra Koutka a pro-

fesora dr. Jana Eisnera. Sám byl spolupracovníkem pracovní skupiny akademika Kettnera, která objevila na Slovensku tatranské příkrovy, hlavně v okolí Veporu, u Zvolena, v Liptově, na Oravě a v Polsku, a pracovala též v okolí Javorové a Demänovské doliny. Profesor Kettner působil na Slovensku i jako vynikající praktický geolog, objevoval nerostné suroviny, navrhoval nové kamenolomy, vrtné práce, pracoval ve speleologických výzkumech, zvláště v oblasti jeskyně Domice. Svým velkým vědeckým rozhledem a nadáním vytvořil charakteristickou výzkumnou geologickou školu. Rovněž akademik profesor Koutek pomáhal svými výzkumy Slovenska v rámci Karpato-balkánské geologické asociace i Matice slovenské v Martině. Také profesor dr. František Vitásek se velmi zasloužil o speleologický výzkum Slovenska a se svou speleologickou skupinou z brněnské univerzity pracoval zvláště při výzkumech jeskyně Chrám slobody v Demänovské dolině v oblasti Liptova. Profesor dr. Jan Eisner se proslavil archeologickým výzkumem Dívina a jiných zajímavých lokalit Slovenska z prehistorie této země.

Profesor Volko-Starohorský byl jmenován vědeckým pracovníkem v geologii pro celé Slovensko, působil při prospekci a výzkumu nerostných užitkových surovin, ložisek uhlí, nafty, plynů, asfaltu, antimonitu, zlata, železných a měděných rud. Zasluzná jsou jeho díla o objevu jeskyně Okno a jiných speleologických lokalit a rovněž speciální práce o nerostném bohatství Liptova.

Již ve svých studijních letech věnoval se profesor Volko-Starohorský reambulaci starších geologických map, ještě z oblastí bývalého Uherska, zúčastnil se vrtání artéských studní, balneologického výzkumu léčivých vod v oblasti Liptova, lázeňských a klimatických míst této krajiny a jejich zdravotnickému významu. Rovněž se věnoval problémům ochrany přírody, vyměřoval oblasti rezervací a byl členem Československé skupiny konzervátorů krajiny. Ve speleologii Slovenska

má profesor Volko-Starohorský značné zásluhy; založil v Liptovském Mikuláši Muzeum Slovenského krasu a snažil se prosadit svým vlivem založení speciální vysokoškolské katedry speleologie v Liptovském Mikuláši, která by obsáhla všechny speleologické výzkumy na území Slovenska.

Profesor Volko-Starohorský byl aktivním členem téměř dvaceti vědeckých institucí

a společností, v nichž pracoval a publikoval své práce; jich počet dosáhl několika set. Za své obsáhlé celoživotní vědecké zásluhy obdržel čtyřicet pět vyznamenání a jmenování. V pilné a neúnavné práci se dožil 97 let. Zemřel dne 17. prosince 1977 v Bratislavě a pochován byl ve svém rodišti, v Liptovském Mikuláši.

Břetislav Tvrzník

MINERALIA SLOVACA — časopis Slovenskej geologickej spoločnosti a slovenských geologickoprieskumných organizácií, ročník 13, číslo 3, jún 1981.

Vydáva Geologický prieskum, n. p., 052 40 Spišská Nová Ves v n. p. ALFA, vydavateľstve technickej a ekonomickej literatúry, Hurbanovo nám. 3, 893 31 Bratislava, tel. 3314 41 až 45.

Adresa redakcie: Geoprieskum — Mineralia slovaca, p. p. A-21, Jesenského 6, 040 51 Košice, tel. 20953. Vedúci redaktor: Ing. Ján Bartalský, CSc., zástupca: RNDr. Pavol Gregula, CSc. Vychádza 6-krát ročne. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, n. p., Švermova 47, 040 67 Košice. Objednávky adresujte redakcii časopisu. Imprimované dňa 25. 5. 1981. Cena jedného čísla Kčs 15.—, ročné predplatné Kčs 90.—. Subscriptions and correspondence concerning advertisements be sent to SLOVART Ltd., Leningradská 12, 896 26 Bratislava.

The Mineralia slovaca is also available on an exchange basis. For details please write to the Editor Mineralia slovaca, P. O. Box A-21, 040 51 Košice, Czechoslovakia.

© ALFA, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, Bratislava 1981.